

309; i Alsius); 1362: «par. Sti. Mameti de *Rivis mortuis*» de l'arxiprestat i comtat d'Empúries (*Llibre Verd*: Alsius, Monsalv. I. c.).

El resultat de les dades antigues i modernes, essencialment coincidents, és que ve de la idea de rierols morts o riberetes mortes, com va veure Botet i Sisó: en això concorden les mencions de 1150, 1316, 1362, *Rivis mortuis*, i ja essencialment la de la butlla de 974, només que en aquesta apareix barrejada amb *Rivis mortuis* una variant *Riberis mortuis*, resultant-ne *Riuberi mortui* (en grafia sens dubte lleument alterada per una *u* diplogràfica). Només se n'exceptua *Ruðmorts* de 1019 (lleument canviat en *Rodemortuos* en la repetició de la mateixa dotació l'any 1043): deu haver-hi la grafia ð en lloc de *u*, que era corrent llavors per ultracorrecció dels mots com *alou*, *peu*, *grau*, *niu* < ALODE, PEDE, GRADU, NIDU.

Tenim, doncs aquí confirmació total del judici de Botet. Les aigües mortes dels rierols que hi vénen del gran «Rec *Sirvent*», provinent del Fluvià, i dels repetits recs provinents del Rec del Molí de Fortià (derivat del riu Manol), que donen lloc als arrossars, closes i estanyols mig assecats, on els famosos «bruels» ressonen sota les «lloses aigües», de les llacunes de Vilacolum, de Pals, de la Muga (Vayreda, Pella, P. Coromines, cites en *DECat.* II, 201b35 -46).

L'error de Botet es reduïa a estendre el mot *morts* de *Riumor(t)s* aplicant-ho a *Palamors*, *Matamors* etc. Allí hi ha aigües estancades, (de rierols que hi moren) però no en les platges i riuets de la Costa Brava i el de Segarra, o en el riu i terme humit de Matamors de Banyoles: amb aqueixos només una analogia semàntica orientadora però és amb HUMORES 'humitat', res d'estancament ni aigua consumida, puix que va a la mar o a l'estany de Banyoles, aquí és HUMOR 'humitat'. I materialment es comprova la diferència en la terminació *-mors*, amb *o* tancada i *r* caduca, de Palamós i els seus iguals, contra *ò* oberta i *-rts* de *Riumorts* reduït després a *mors* però sempre amb *r* ferma.

Prop de Palamós sembla haver-hi hagut un altre compost de HUMORE: quan encara no s'hi havia fundat la «pobla» i «portus regalis», que ens documenten Pagès i Font i Rius: el futur batlle Ravaya hagué de gestionar la venda, al rei i al castellet de St. Esteve, del «Campo de *Lormany*» doc. de 1277 per poder disposar de l'espai on es projectava la construcció i poblament de Palamós (Pagès, p. 88; Font, p. 606), vora Vila-romà i St. Mateu de Vall-llobrega: aquí l'etim. deu ser Camp de *l'omor many* HUMORE MAGNO 'gran mullena' dissim. en *lovormany* > *loormany*, *lormany*.

El que havia desorientat en la indagació de l'etim. de Palamós, fent-ne un problema en batalla, amb indicis contradictoris i torbadors, era la traidora sem-

blança amb una sèrie de NLL, conspicus i en part temptadorament veïns: *Palafrugell*, en primer lloc, *Palau-borrell* (pron. més sovint *Palaborrell*); *Palau-moror* (supra), *Palaravà* (> *Parlavà*), *Palaldà*, *Paladró* (ETC II, 71); en fi *Palafolls*, en l'article del qual hem vist que té un origen radicalment diferent: els altres vénen de compostos de PALATIUM, 'palau, residència senyorial' etc.: en els uns s'hi manté la *-u* més o menys constantment en forma de *-u*, o almenys com *-z*, *-d*, en les mencions antigues: (*Palazfrugell*, *Palaz-ravan*, *Palad-dan*), salta a la vista que no hi ha res d'això en Palamós: ni hi ha pogut ser, puix que, fou sempre bisíl·lab, el trobem com *Palamors*, sense la *z* o *ð* des de les mencions més antigues, del S. XIII al de l'Empordà, i des del S. XI, el de Segarra: si hi hagués hagut PALATIUM, el *-tj-* s'hauria tornat *u* o *-z*, que no s'hi veuen mai, i encara que el *-tj-* cau en català entre vocals, àdhuc suposant-hi un component segon amb vocal inicial (HUMOR, AMÓS), hi hauria *Palazamors* o *-adamors*, o *aomors* amb *o*, o be *-aa-* en les mencions antigues i no *-am-* que és el que s'hi troba des de sempre. També ja en sentit toponomàstic això seria inversemblant o impossible: un riuet o un lloc d'humitat és idea natural, però un riuet o rec d'Amós (o altra persona) ja no és natural que hagin donat el nom d'un poblet, d'una vila poblada o d'un santuari.

Es poden enriquir encara els testimonis de compostos d'HUMOR en la nostra toponímia. Ja ho hem fet amb l'eloqüent *Bolomor* o *Palamo(r)* del P. Val. (veg. l'art. *Palamó*). I així desxifrem ara el provocatiu enigma d'un altre nom ben curiós.

PLANTALAMOR: metàfora poètica, eròtica? Res d'això. És el nom d'un mas i una heretat de gent pròcer i arrelada, a la Plana de Vic: avui encara nom d'un santuari en el te. de Sta. Eugènia de Berga, (*DAG*, amb més notes d'Aguiló, que l'ed. de Montoliu no ens ha donat); documentat ja a. 1427 (Lluís de *Plantalamor*, doc. de 1497, *DAG*), cogn. antic i a Bna. en els SS. XVI i XVII, (*DAG* a Gurb) (*AlcM*) etc. Res d'amors ni de planta: són terres ben regades i productives, un planter de terres fèrtils i riques, PLANTARIUM HŪMŌRUM > *planteramor*, dissimilat en *plantalámó*, com era fatal entre les dues *-r-r-*, amb el genitiu plural HUMORUM; cf. tals genitius en fr. ant. *terre Maior* TERRA MAJORUM, *ost paienor* PAGANORUM, cat. *Pujafrancor* PUGNA FRANCORUM.

Un altre nom que ens recorda el citat *Camp de Lormanya* palamosí, el trobem en un doc. ben antic cap a l'alt Cardener: *Camp de Mors*, any 1087, entre els docs. d'Organyà, i és dada solta, està ben localitzada entre noms de cap a Cabriels d'Odèn per MiretS. (*BABL* VII, 534): no tenint-hi *-rts* en el S. XI, no se li pot imaginar altre ètimon que CAMPUS DE HUMORES.